

Social- og ældreminister Astrid Krag's talepapir

Anledning	Besvarelse af SOU alm. del – samrådssp. Æ
Dato / tid	Torsdag d. 5. maj 2022 kl. 13.00-14.30
Sted	SOU
Talens varighed	[Ca. 10 min.]
Talens formål	Besvarelse af samrådsspørgsmålet
Publikum og programpunkt	-

SOU alm. del – samrådssp. Æ stillet af Karina Adsbøl (UFG), Christina Thorholm (RV), Jakob Sølvhøj (EL) og Charlotte Broman Mølbæk (SF):

”Hvad er ministerens holdning til Folketingets Rigsrevisions beretning nr. 13/2021: ”Forvaltning på handicapområdet” fra marts 2022, og hvilke ændringer agter ministeren at foretage på baggrund af kritikken i beretningen?”

Det talte ord gælder

[Indledning]

Jeg vil gerne starte med at sige tak til de fire stillere af samrådsspørgsmålet for at have indkaldt til samråd om Rigsrevisionens beretning om forvaltningen på handicapområdet. Og også tak for den motivation for spørgsmålet, som I netop er kommet med.

Jeg er glad for, at vi her i dag får lejlighed til at få en nærmere drøftelse af Rigsrevisionens beretning.

Og jeg vil allerede her indledningsvis sige meget klart, at jeg tager den kritik, som beretningen rummer, meget alvorligt.

For man skal i et velfærdssamfund som vores have den hjælp, som man har ret til og behov for, og man skal have den i første omgang uden at skulle klage.

Men jeg vil også gerne sige, at jeg synes, det er ærgerligt, at det nogle steder i debatten er blevet udlagt som om, der er tale om fuldstændig voldsom og ualmindelig harsk kritik fra Rigsrevisionens og statsrevisorernes side. Det er der ikke tale om. Der er således ikke tale om en såkaldt skarp kritik fra deres side, men en moderat kritik.

Det ændrer imidlertid ikke på, at der er kritik som følge af, at Rigsrevisionen har konstateret utilfredsstillende forhold i forvaltningen på handicapområdet de seneste 15 år – både i kommunerne, men også fra ministeriets side. Dem følger vi naturligvis op på, hvilket jeg vil vende tilbage til om lidt.

[Ministerens holdning til Rigsrevisionens beretning – beklageligt med fejl]

Men jeg vil starte med at besvare den første del af samrådsspørgsmålet, hvor jeg bliver spurgt til min holdning til Rigsrevisionens beretning.

For det første vil jeg sige, som jeg også har sagt mange gange før, at det er vigtigt, at borgerne ikke oplever fejl i den kommunale sagsbehandling på handicapområdet, og det er beklageligt, at nogle mennesker ikke har fået en korrekt afgørelse i første omgang.

Ligesom det heller ikke er godt nok, at Rigsrevisionen finder, at ministeriets tilsyn på området har været utilfredsstillende.

For borgerne skal naturligvis have den hjælp, som de har ret til efter loven, og beretningens konklusioner viser, at der er en risiko for, at flere af kommunernes afgørelser kan have været forkerte.

Det er dog også relevant at huske, at selv om der er begået fejl, er det ikke det samme som, at borgerne ikke har fået den hjælp, som de har ret til efter loven. En fejl kan således godt være rent processuel uden at påvirke afgørelsens indhold.

Fejl i sagsbehandlingen og risikoen for forkerte afgørelser tager vi, som jeg også sagde til at starte med, ganske alvorligt, og der er allerede gjort meget for at håndtere problemerne. Men vi stopper ikke her – det vender jeg tilbage til om lidt.

På samme måde tager vi de høje omgørelsesprocenter i Ankestyrelsen, som jo også indikerer noget om fejlniveauet på området, alvorligt.

Men man kan ikke drage generelle konklusioner om den samlede sagsbehandling i kommunerne på baggrund af Ankestyrelsens omgørelsesprocenter.

Det skyldes, at omgørelsesprocenterne kun omhandler de sager, der påklages til Ankestyrelsen, men derimod ikke siger noget om alle de sager, hvor kommunerne træffer

afgørelser. Vi ved med andre ord ikke, hvor mange af alle sager der påklages til Ankestyrelsen.

Det er også vigtigt at pointere, at omgørelser ikke er det samme, som at afgørelsen er forkert – som jeg også allerede har været inde på.

En omgørelse kan nemlig godt dække over en sag, der sendes tilbage til kommunen, fordi den f.eks. skal oplyses bedre, og når de nye oplysninger er kommet frem, kan kommunen godt nå frem til samme resultat i afgørelsen som i første omgang.

[Ministerens holdning til Rigsrevisionens beretning – ikke en ny udfordring]

For det andet vil jeg sige, at Rigsrevisionens beretning desværre ikke beskriver en ny udfordring på handicapområdet.

Beretningen går tilbage til strukturreformen i 2007, og i den periode har der været skiftende regeringer.

Fra disse skiftende regeringers side er der taget forskellige initiativer, som har skullet tage hånd om udfordringerne.

Blandt andet på baggrund af en evaluering af kommunalreformen i 2013. Men det har tydeligvis ikke været

nok. For der er ingen tvivl om, at der stadig er problemer, der skal løses. Og det har vi som regering også taget fat på.

**[Ændringer på baggrund af beretningens kritik –
initiativer specifikt på merudgiftsydelse og tabt
arbejdsfortjeneste]**

Og det bringer mig videre til samrådsspørgsmålets anden del, hvor jeg bliver spurgt, hvilke ændringer jeg agter at foretage på baggrund af kritikken i beretningen.

De udfordringer, som kritikken går på i forhold til fejl i kommunernes forvaltning på handicapområdet, er ikke nye, og her er der fra centralt hold allerede igangsat en række initiativer, og helt nye initiativer er under udmøntning.

Specifikt i forhold til servicelovens merudgiftsydelser til børn og voksne, hvor niveauet for omgørelser er ret højt, er der gennem årene bl.a. foretaget en række præciserende regelændringer, som også har haft til formål at nedbringe fejlniveauet.

Der blev f.eks. foretaget en regelændring i 2015, hvor det bl.a. blev præciseret, at hjælp til dækning af merudgifter til

børn er subsidiær til anden hjælp efter serviceloven eller anden lovgivning.

Men der er fortsat behov for regelforenklinger, og derfor pågår der også aktuelt et arbejde i regi af kommuneøkonomiaftalen for 2022 med at se på mulige forenklinger af merudgiftsydelserne til både børn og voksne.

Der er også netop igangsat en undersøgelse af dokumentationskravene for bl.a. reglerne om tabt arbejdsfortjeneste, foruden den temarevision af dette området, som ministeriet udmeldte i 2021.

En temarevision indebærer, at kommunens revisorer foretager en særlig revision på et sagsområde, som har til formål at sikre, at kommunernes forvaltning er korrekt.

Med temarevisionen har ministeriet mulighed for at forlange, at de kommunale revisorer foretager revision af et konkret område, som på baggrund af ministeriets analyser og vurderinger har vist sig relevant at sætte fokus på.

Temarevisionen foretages gennem besvarelse af ni konkrete spørgsmål og via stikprøver. Temarevisionen for 2021 omfattede 87 kommuner.

**[Ændringer på baggrund af beretningens kritik –
generelle initiativer]**

Desuden er der taget en række mere generelle initiativer, som også skal understøtte genopretningen af tilliden på området og spille ind i nedbringelsen af niveauet for omgørelser i kommunerne.

Regeringen har – som noget centralt for at holde hånden under velfærden, herunder også det specialiserede socialområde – løftet kommunernes økonomi med 4,6 mia. kr. ved de seneste tre års økonomiaftaler, hvilket er mere end de ti foregående år til sammen.

Kommunerne bruger da også flere penge på socialområdet, og der bruges over 50 mia. kr. om året på socialområdet. Det er kun naturligt, at vi løbende overvejer, hvordan midlerne bruges bedst til gavn for borgerne.

Sandheden er, at der er mange faktorer på spil på socialområdet. Derfor har regeringen og KL også aftalt at nedsætte et ekspertudvalg, der blandt andet skal afdække udfordringsbilledet på socialområdet og give anbefalinger til en bæredygtig faglig og økonomisk udvikling.

Arbejdet sættes snart i gang, og jeg ser frem til at modtage ekspertudvalgets anbefalinger

Regeringen har derudover allerede foretaget en række yderligere tiltag, som skal løfte tilliden på området. Vi har eksempelvis i finansloven afsat midler til en udvidelse af varslingsordningen ved frakendelse eller nedsættelse af hjælp og midler til flere borgerrådgivere. Senest har vi pr. 1. januar 2021 foretaget en væsentlig udvidelse af den centrale refusionsordning for særligt dyre enkeltsager for at hjælpe den enkelte kommune med meget høje enkeltudgifter til dyre enkeltsager.

Herudover har vi i SSA-aftalekredsen senest med aftalen for 2022-2025 afsat i alt 117 mio. kr. til retssikkerhedsinitiativer, som bl.a. sigter mod at højne kvaliteten i kommunernes sagsbehandling. I denne retssikkerhedspakke indgår fx initiativet Borgeren i centrum, som skal styrke tillid, samarbejde og borgerinddragelse. Der indgår også flere initiativer som skal understøtte sagsbehandlerne kompetencer og sikre skærpet opfølgning og tilsyn med kommunerne, fx ved at skærpe kravene til kommunalbestyrelsernes behandling af danmarkskortene.

Disse initiativer er lige nu ved at blive udmøntet, og jeg håber, at de vil have en mærkbar effekt i forhold til styrkelse af borgernes retssikkerhed og nedbringelse af fejlniveauet de kommende år.

Og så fortsætter vi naturligvis også drøftelserne omkring retssikkerhed i partnerskabet om retssikkerhed og tillid på handicapområdet, som jeg har oprettet sammen med Danske Handicaporganisationer, Dansk Socialrådgiverforening og KL.

Desuden igangsatte vi i regeringen i 2020 sammen med Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten og Alternativet en evaluering af det specialiserede socialområde.

Evalueringen skal danne grundlag for en national specialeplanlægning på det specialiserede socialområde med henblik på at sikre mod afspecialisering af området. Der er samlet set prioriteret 100 mio. kr. til tiltag, som skal understøtte, at fx mennesker med handicap får den rigtige hjælp – første gang. Fordi vi mener, at det ikke skal være en kamp at få den hjælp, man har behov for.

Internt i ministeriet er der også gået et arbejde i gang, som skal se på, hvordan ministeriets ressorttilsyn kan styrkes og systematiseres.

Til sidst vil jeg nævne, at Ankestyrelsen også har iværksat en række initiativer, som har til formål at bidrage til at nedbringe niveauet for omgørelsesprocenterne.

Her vil jeg pege på styrelsens løbende udsendelse af principmeddelelser, som fastslår praksis, og som kommunerne skal følge i deres retsanvendelse.

Jeg vil også pege på Ankestyrelsens tilsyn med, at kommunerne generelt handler i overensstemmelse med lovgivningen, på styrelsens praksisundersøgelser og andre undersøgelser med juridisk gennemgang af kommunernes afgørelser og på de task force-forløb i kommunerne, som Ankestyrelsen og Socialstyrelsen laver sammen.

Til sidst før jeg runder af, vil jeg blot også påpege, at selv om vi står med denne kritiske beretning om tiden fra 2007 til i dag så må vi dog også huske på, at langt fra alle er utilfredse.

Den seneste brugertilfredshedsundersøgelse fra VIVE fra november sidste år viser fx, at mere end to tredjedele af de adspurgte borgere på botilbud og med socialpædagogisk støtte i eget hjem langt hen ad vejen føler, at de får den hjælp, de har brug for.

Og så må vi også holde fast i, at der ikke er lovløse tilstande på handicapområdet, ligesom den såkaldte GAP-undersøgelse fra 2021 viste at 48 % af borgerne oplevede, at de fik hjælpen i tide.

Hvis man som borger ikke mener, at man får den hjælp, som man har behov for og ret til, så kan man klage over kommunens afgørelse til Ankestyrelsen. Det er en helt afgørende retssikkerhedsgaranti for den enkelte borger.

Dog skal det selvfølgelig ikke være sådan, at man skal klage sig til den rette hjælp – den skal man have første gang, det må være målet.

Og det er netop noget af det, som regeringen ønsker at sikre med opfølgningen på evalueringen af det specialiserede socialområde.

[Afslutning]

Jeg vil gerne igen her til sidst sige, at borgerne ikke skal opleve fejl i sagsbehandlingen i kommunerne, og det er beklageligt, når det sker. Derfor tager jeg også Rigsrevisionens kritik meget alvorligt.

De udfordringer på handicapområdet, som kritikken berører, er ikke nye, og derfor har vi også i regeringen siden vores tiltræden arbejdet på det.

Jeg håber, at de tiltag, som jeg lige har ridset op, vil få en mærkbar effekt for borgerne.

Tak for ordet.